

۱۵. کدام یک از گزاره‌های زیر به ترتیب درست و نادرست است؟
 الف) علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید همه جانبه، بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها انجام می‌دهد.
 ب) انسان در طول تاریخ تلاش کرده است که ناشناخته‌های جهان هستی را معلوم کند و با استفاده از دانش جغرافیا، وضع زندگی خود را بهبود بخشد.
 پ) چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی، که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند.
- ۱ - د - د - د   ۲ - د - ن - د   ۳ - ن - د - د   ۴ - ن - ن - د
۱۶. هر کدام از عبارات زیر بیانگر کدام یک از مفاهیم دانش جغرافیا است؟
 الف) انسان و محیط دو عامل مهم در جغرافیا است.
 ب) محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است.
 پ) بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل‌های معینی انجام می‌شود.
- ۱ روابط متقابل انسان با محیط - مکان - مکان
 ۲ مکان - مکان - روابط متقابل انسان با محیط
 ۳ ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا - روابط متقابل انسان با محیط - مکان
 ۴ روابط متقابل انسان با محیط - روابط متقابل انسان با محیط - مکان
۱۷. با ورود ..... زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود. .... و ..... انسان به او در جهت تغییر کمک می‌کند، تا از محیط خود بهره‌مند شود.
 ۱ تکنولوژی - هوش - سرمایه   ۲ انسان - هوش - استعداد   ۳ سرمایه - تکنولوژی - هوش   ۴ انسان - هوش - سرمایه
۱۸. متن زیر بیانگر چیست؟
 «در دهه‌های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد. فناوری‌های جدید، انسان را قادر به بهره‌برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است.»
- ۱ روابط متقابل انسان با محیط   ۲ دخالت انسان در محیط
 ۳ محیط جغرافیایی   ۴ درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
۱۹. هر کدام از موارد زیر به ترتیب بیانگر کدام نوع از عملکرد انسان در ارتباط با محیط است؟
 «سازه‌های آبی شوشتر - کشاورزی و برداشت چای - قطع بی‌رویه درختان جنگل‌های مازندران - حفر تعداد بسیار زیاد چاه‌های عمیق»
- ۱ مثبت - مثبت - منفی - منفی   ۲ مثبت - منفی - منفی - منفی
 ۳ مثبت - مثبت - منفی - مثبت   ۴ منفی - مثبت - مثبت - مثبت
۲۰. عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چند صورت است؟ انواع آن را بیان کنید.
 ۱ سه - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها، بهبود وضع خود، نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
 ۲ سه - بهبود وضع خود، شناخت جهان ناشناخته اطراف خود، نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
 ۳ دو - بهبود وضع خود، شناخت جهان ناشناخته اطراف خود
 ۴ دو - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها، نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
۲۱. کدام یک، از عملکردهای مثبت انسان در سواحل به شمار می‌رود؟
 ۱ استخراج نفت و گاز   ۲ تعمیق کانال‌های کشتیرانی
 ۳ ایجاد نیروگاه‌های اتمی   ۴ ایجاد صنایع معدنی
۲۲. از آنجا که جغرافیا ..... با ..... را مطالعه و بررسی می‌کند، شناخت ..... محیطی بدون ..... ممکن نیست.
 ۱ رفتار انسان - مکان - محیط و ظرفیت - دید همه جانبه   ۲ روابط متقابل انسان - محیط - توان‌ها و ظرفیت - دید همه جانبه
 ۳ روابط متقابل انسان - محیط - توان‌ها و ظرفیت - دانش جغرافیا   ۴ روابط متقابل انسان - مکان - توان‌ها و ظرفیت - دانش جغرافیا
۲۳. گزینه صحیح را در ارتباط با عبارات زیر انتخاب کنید.
 «محیط جغرافیایی - دید ترکیبی»
 ۱ درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
 ۲ مجموعه‌ای متعادل که با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در آن فراهم می‌شود. - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
 ۳ از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید. - مطالعه همه جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان
 ۴ مطالعه همه جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان - از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
۲۴. هر کدام از گزاره‌های زیر بیانگر چیست؟
 الف) مطالعه همه جانبه برای توسعه یک شهر
 ب) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی
- ۱ درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - روابط متقابل انسان با محیط
 ۲ روابط متقابل انسان با محیط - مطالعه همه جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن
 ۳ درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - روابط متقابل انسان با محیط
 ۴ روابط متقابل انسان با محیط - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا

درس دوم

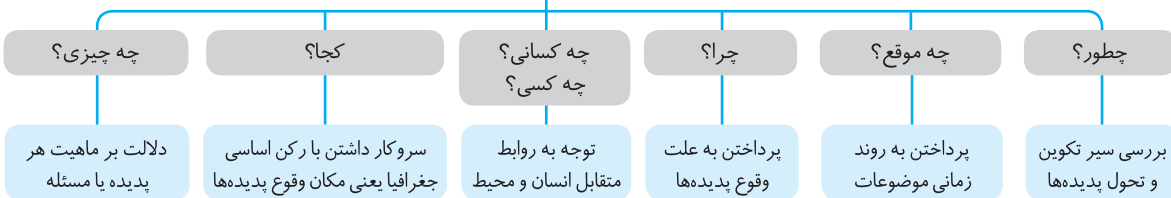
بعد از تعریف دانش جغرافیا و آشنایی با مفاهیم اساسی آن، دانستیم که محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید و جغرافی‌دانان با به کارگیری دید ترکیبی به مطالعه محیط و حل مسائل آن می‌پردازند. در این درس خواهیم دید که چگونه آنان برای مطالعه و پژوهش در جغرافیا، از ابزارها و شیوه‌های متناسب با این علم استفاده می‌کنند.

سؤالات کلیدی در جغرافیا

جغرافی‌دانان در بررسی‌های خود با شش سؤال اساسی روبه‌رو هستند:

سؤالات کلیدی در جغرافیا

رکن اساسی جغرافیا مکان وقوع پدیده‌ها است.

برای درک بهتر چگونگی به کارگیری سؤالات کلیدی جغرافیا توسط جغرافی‌دانان، به مثال زیر توجه کنید:

موضوع مورد بررسی: پدیده گرد و غبار (ریزگردها)

سؤالات کلیدی	موضوع سؤال	پاسخ
این اتفاق در کجا رخ داده است؟	مکان وقوع پدیده	منطقه غرب و جنوب غربی
چه چیزی رخ داده است؟	ماهیت پدیده	وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا
چرا این پدیده به وجود آمده است؟	علت وقوع پدیده	تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر
چه زمانی این پدیده شدت می‌یابد؟	روند زمانی موضوع	فصل گرم سال
چه کسانی و کدام فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی بر این پدیده اثر گذاشته‌اند و تأثیر متقابل آن (این اثرگذاری)، بر محیط و انسان چیست؟	روابط متقابل انسان و محیط	بی‌توجهی به تثبیت خاک
زمینه‌های به وجود آورنده این پدیده چیست؟ چطور این پدیده به وجود آمده است؟	سیر تکوین و تحول پدیده	قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها، باتلاق‌ها، واحه‌ها و ...

جغرافی‌دانان مانند محققان سایر علوم، برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های خود مراحل طی می‌کنند. این مراحل پنج‌گانه عبارت است از:

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

پردازش اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات

تدوین فرضیه

طرح سؤال و بیان مسئله

روش پژوهش در جغرافیا

هر رشته تعریف خاص خود را دارد که بر اساس آن اهداف آن مشخص می‌شود. همین اهداف است که روش پژوهش رشته را مشخص می‌کند. در ادامه، گام‌های روش پژوهش در جغرافیا را می‌خوانید.

شهرها و روستاها

درس اول

مقر و موقعیت

برای شناخت و مطالعه درباره یک سکونتگاه، اول باید با دو مفهوم مقر و موقعیت آشنا شوید.

منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است که شامل هسته اولیه نیز می‌شود.

البته خودتان بهتر می‌دانید که منظورمان از هسته اولیه، هسته هلو و زردآلو نیست! پس بیایید تعریف آن را با هم بخوانیم:

هسته اولیه جایی است که مردم برحسب نیاز آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش پیدا کرده است.

به شکل زیر توجه کنید تا با عوامل انتخاب یک مکان برای زندگی، بیشتر آشنا شوید. (البته در اولین سکونتگاه‌ها)

عوامل طبیعی (دارای بیشترین نقش)

آب فراوان   خاک حاصلخیز جلگه‌ها   آب و هوا

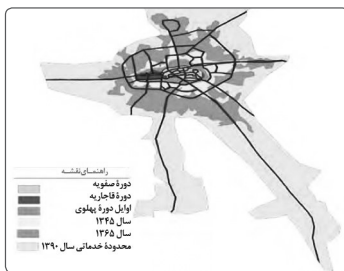
عوامل انسانی

عوامل دفاعی و نظامی   دسترسی به راه‌های تجاری   عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی

تمدن‌های اولیه در کنار رودهای دجله و فرات، نیل، کارون، سند و ... پدید آمدند.

در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرارگرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها بود.

نکته

● هسته اولیه و روند توسعه کابلی شهر رشت در دوره‌های تاریخی مختلف

● نمایی از شهر رشت - برخی پژوهشگران هسته اولیه شهر رشت را بازار و مکان تجارت محصولات کشاورزی و ابریشم با نواحی پیرامون می‌دانند.

● روستای هولوکو در مجارستان - هسته اولیه روستا قلعه‌ای است که در اواسط قرن ۱۳ پس از گسترش امپراتوری مغول به منظور دفاع از حمله‌های احتمالی ساخته شد و در دو قرن بعد به منطقه‌ای مسکونی تبدیل گردید.

موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و جایگاه آن در سطح ناحیه است. موقعیت یک شهر یا روستا نقش مهمی در ادامه حیات و گسترش یا زوال و نابودی آن دارد.

۲. حمل و نقل ریلی (مهم‌ترین شیوه در جهان)

در این شیوه برای انتقال از ریل و لوکوموتیوی که واگن‌های قطار را به دنبال خود می‌کشد، استفاده می‌شود.

حمل و نقل ریلی	
مزایا	معایب
<ol style="list-style-type: none"> ۱. برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی مناسب است. ۲. هزینه احداث پایانه برای آن متوسط برآورد می‌شود. ۳. جابه‌جایی با قطار امنیت زیادی دارد و مسافران در آن راحت‌تر از خودرو هستند. ۴. هر قطار باری به اندازه ده‌ها کامیون توانایی حمل بار دارد. ۵. هزینه حمل قطار در مسیرهای طولانی از حمل و نقل جاده‌ای کمتر است. ۶. مصرف سوخت آن $\frac{1}{7}$ حمل و نقل جاده‌ای است. ۷. آلاینده‌گی آن از حمل و نقل جاده‌ای کمتر است. 	<ol style="list-style-type: none"> ۱. احداث خطوط ریلی برخلاف جاده‌ها به زمین‌های هموار نیاز دارد. ۲. هزینه احداث خطوط آهن (به‌ویژه در پستی و بلندی) و تولید یا خرید واگن‌ها و لوکوموتیوها زیاد است.

در روند تولید قطار، لوکوموتیوهای بخاری به تدریج جای خود را به لوکوموتیوهای دیزلی دادند. امروزه لوکوموتیوهای الکتریکی (برقی) از نظر سازگاری با محیط زیست بهترین نوع لوکوموتیو هستند.

● ● ● قطارهای پرسرعت

به قطارهایی گفته می‌شود که بیش از ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت دارند.

در نیمه دوم قرن بیستم

کشورهایی مانند فرانسه، اسپانیا، آلمان و ژاپن طرح‌هایی را برای تولید قطارهای پرسرعت آزمایش کردند. قطار پرسرعت الکتریکی بین توکیو و ازاکا در سال ۱۹۶۴م به حرکت درآمد ← از اولین قطارهای پرسرعت جهان

نکته

در چند دهه اخیر، شرکت‌های بزرگ تولیدکننده قطارهای پرسرعت، سرعت آن‌ها را از ۱۶۰ کیلومتر در ساعت به بیش از ۳۰۰ کیلومتر در ساعت افزایش داده‌اند.

کشورهای تولیدکننده قطار پرسرعت: فرانسه، آلمان، ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان

پراکندگی شبکه‌های ریلی در جهان

گسترده‌ترین شبکه خط آهن متعلق به قاره اروپاست. کشورهای ایالات متحده آمریکا، روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند. ایالات متحده آمریکا طولانی‌ترین شبکه ریلی جهان را دارد که ۸۰ درصد آن را به حمل بار اختصاص داده است. بیشترین میزان خطوط سریع‌السیار و طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان (پکن - گوانجو به طول ۲۲۹۸ کیلومتر) متعلق به کشور چین است.

حمل و نقل ریلی در ایران

افزایش طول خطوط راه آهن سراسری در چند دهه اخیر موجود نبودن قطار پرسرعت در کشور (حداکثر سرعت قطارها ۱۶۰ کیلومتر در ساعت)

نکته مسیر «جلفا - تبریز» (۱۴۸ کیلومتر) تنها خط برقی کشور است.

مهم‌ترین پروژه‌های اخیر شرکت راه آهن

احداث راه آهن سریع‌السیار «تهران - قم - اصفهان» (به طول ۴۱۰ کیلومتر) برقی کردن راه آهن «تهران - مشهد» (به طول ۱۰۰۰ کیلومتر)

۳. حمل و نقل آبی

حمل و نقل دریایی پوشش گسترده‌ای در جهان دارد. اقیانوس‌ها، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و کانال‌ها مسیرهای آبی را تشکیل می‌دهند.

حمل و نقل آبی	
مزایا	معایب
<ol style="list-style-type: none"> ۱. امروزه حدود ۹۰ درصد تجارت جهانی (براساس وزن) توسط کشتی‌ها انجام می‌شود. ۲. بدون استفاده از این شیوه، صادرات و واردات این حجم عظیم کالا در جهان امروز امکان‌پذیر نیست. ۳. ارزان‌ترین روش برای جابه‌جایی کالاهای حجیم در مسافت‌های طولانی است. 	<ol style="list-style-type: none"> ۱. هزینه احداث بنادر، اسکله‌ها، تجهیزات بندر و ساخت یا خرید کشتی‌ها بسیار زیاد است. ۲. سرعت کشتی نسبت به سایر وسایل حمل و نقل کمتر است.

جغرافیا دوازدهم

درس ۵

سوالات چهارگزینه‌ای

۱۲۸۹. همه گزینیه‌های زیر دربارهٔ مخاطرات طبیعی درست هستند؛ به جز:

- ۱) حوادثی اند که بر اثر فرایندهای طبیعی رخ می‌دهند.
- ۲) دو منشأ طبیعی و انسانی دارند.
- ۳) خسارت‌های اجتماعی - اقتصادی فراوانی به جوامع انسانی وارد می‌کنند.
- ۴) زمین‌لرزه، آتشفشان، ترناده و خشک‌سالی نمونه‌هایی از مخاطرات طبیعی هستند.

۱۲۹۰. منشأ حوادث زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«آتشفشان - سیل - صاعقه - زمین‌لرزه»

- ۱) درون‌زمینی - درون‌زمینی - برون‌زمینی - برون‌زمینی
- ۲) برون‌زمینی - درون‌زمینی - درون‌زمینی - برون‌زمینی
- ۳) درون‌زمینی - برون‌زمینی - برون‌زمینی - درون‌زمینی
- ۴) درون‌زمینی - برون‌زمینی - درون‌زمینی - برون‌زمینی

۱۲۹۱. به جنبش ..... و ..... زمین ..... می‌گویند که به علت آزاد شدن انرژی در محل گسل‌ها اتفاق می‌افتد.

- ۱) ناگهانی - بلندمدت پوسته - زمین‌لغزه
- ۲) ناگهانی - کوتاه‌مدت پوسته - زمین‌لرزه
- ۳) ناگهانی - کوتاه‌مدت گوشته - زمین‌لغزه
- ۴) ناگهانی - بلندمدت گوشته - زمین‌لرزه

۱۲۹۲. کدام گزینه دربارهٔ لیتوسفر نادرست است و زمین چه بخش‌هایی دارد؟

- ۱) پوسته و بخش بالایی گوشته است - هسته، پوسته، گوشته
- ۲) یکپارچه نیست و گسستگی‌هایی دارد - هسته، پوسته، گوشته
- ۳) حالت نیمه‌جامد و خمیری دارد - هسته، پوسته، گوشته
- ۴) واحدهایی دارد که به آن صفحه (پلیت) می‌گویند - هسته، پوسته، گوشته

۱۲۹۳. چه تعداد از موارد زیر دربارهٔ صفحات زمین درست است؟

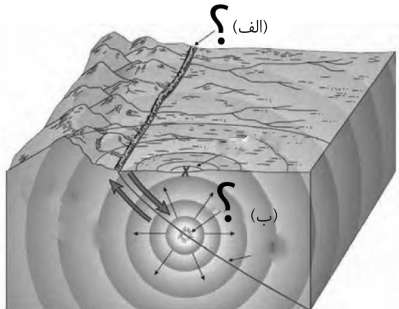
الف) این صفحات به سه گونه حرکت می‌کنند: واگرا، همگرا و امتداد لغز یا برشی
ب) این صفحه‌ها حالت خمیری و نیمه‌جامد دارند.

پ) حرکت گسل‌ها باعث زمین‌لرزه می‌شود.
ت) با شکستن تدریجی سنگ‌ها در امتداد گسل‌ها انرژی زیادی به صورت زمین‌لرزه آزاد می‌شود.
ث) صفحات پوستهٔ زمین ثابت هستند و باعث تجمع انرژی می‌شوند.
ج) زمین‌لرزه نتیجهٔ از دست رفتن مقاومت زمین در برابر حرکت صفحات است.

- ۱) سه مورد
- ۲) شش مورد
- ۳) دو مورد
- ۴) چهار مورد

۱۲۹۴. کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ شکل روبه‌رو درست است؟

- ۱) الف: مرکز سطحی، ب: گسل
- ۲) الف: کانون زمین‌لرزه، ب: پرتگاه گسلی
- ۳) الف: پرتگاه گسلی، ب: کانون عمقی
- ۴) الف: پرتگاه گسلی، ب: امواج زمین‌لرزه

۱۲۹۵. در کدام گزینه هر دو مورد در رابطه با موقعیت و اهمیت گسل‌ها و شدت زمین‌لرزه نادرست است؟

الف) جابه‌جایی زمین در امتداد گسل‌های غیرفعال روی می‌دهد.
ب) فشار نیروهای تکتونیک در اطراف گسل‌ها به صورت تدریجی ذخیره شده و به‌طور ناگهانی با جابه‌جایی دو قطعهٔ گسلی آزاد می‌شود.
پ) شدیدترین تنش زمین‌لرزه در نقطهٔ کانونی آن اتفاق می‌افتد.
ت) میزان تخریب گسل‌های واگرا از سایر گسل‌ها بیشتر است.

- ۱) الف و پ
- ۲) ب و پ
- ۳) الف و ت
- ۴) ب و ت

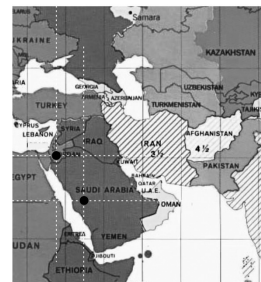
۱۲۹۶. زمین‌لرزه‌ها به ترتیب بر چه اساسی اندازه‌گیری می‌شوند، مقیاسشان چیست و چگونه آن‌ها را اندازه‌گیری می‌کنند؟

- ۱) کانون سطحی و عمقی - ریشتر و مرکالی - بازدیدهای میدانی و دستگاه شتاب‌نگار
- ۲) شدت و بزرگی - مرکالی و ریشتر - بازدیدهای میدانی و دستگاه لرزه‌نگار
- ۳) کانون سطحی و عمقی - ریشتر و مرکالی - بازدیدهای میدانی و دستگاه لرزه‌نگار
- ۴) شدت و بزرگی - مرکالی و ریشتر - بازدیدهای میدانی و دستگاه شتاب‌نگار

۱۲۹۷. کدام گزینه «گسل‌های پنهانی» را به درستی توضیح می‌دهد؟

- ۱) زیر پوشش رسوبی سطحی دفن شده‌اند و استعداد لرزه‌خیزی دارند.
- ۲) نزدیک هستهٔ زمین هستند و استعداد لرزه‌خیزی دارند.
- ۳) زیر پوشش رسوبی سطحی دفن شده‌اند و استعداد لرزه‌خیزی ندارند.
- ۴) نزدیک هستهٔ زمین هستند و در آن‌ها زلزله رخ نمی‌دهد.

۱۱۷. **گزینه ۱** عربستان: ۲۱۵۰۰۰۰، ایران: ۱۶۴۸۱۹۵، عراق: ۴۳۷۰۷۲. جدول صفحه ۱۸ و بر اساس فعالیت همان صفحه.
۱۱۸. **گزینه ۱** ایران: ۷۹ میلیون نفر. عربستان: ۱۰/۵ میلیون بشکه در روز. جدول صفحه ۱۸ و بر اساس فعالیت همان صفحه.
۱۱۹. **گزینه ۳** دریای خزر، بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی به واسطه منابع نفت و گاز، تأمین ۹۰٪ از خاویار جهان و دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه، از موقعیت نسبی بالایی برخوردار است.
۱۲۰. **گزینه ۲** الف: ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر، از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است (صفحه ۱۷). ج: تنگه هرمز، آبراهه هلالی شکلی است که آب‌های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند. این تنگه به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است، مهم‌ترین آبراهه راهبردی و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است.
۱۲۱. **گزینه ۱** محیط هر شکل برابر با وسعت اطراف آن است. در هر کشور، مرزسیاسی تمامی اطراف کشور را در بر می‌گیرد که برابر با محیط آن است.
۱۲۲. **گزینه ۱** مرزهای خشکی ۴۷/۱٪، مرزهای رودخانه‌ای ۳۰/۹٪، مرزهای دریایی ۳۰/۹٪، مرزهای دریاچه‌ای و باتلاق ۱٪، نمودار ۱، درصد انواع مرزهای ایران را نشان می‌دهد.
۱۲۳. **گزینه ۳** پاکستان، افغانستان، ترکمنستان. شکل ۲ نقشه جنوب غربی آسیا.
۱۲۴. **گزینه ۱** بر اساس نمودار صفحه ۱۹، بیشترین مرز ایران، مرز خشکی و کمترین آن، مرز دریاچه‌ای و باتلاقی است. بر این اساس، ایران و ترکیه جزء مرز خشکی است و ایران و افغانستان در بخش دریاچه هامون، جزء مرز دریاچه‌ای.
۱۲۵. **گزینه ۳** بر اساس جدول صفحه ۱۸ بیشترین میزان تولید نفت در کشورهای مجاور خلیج فارس، توسط عربستان تولید می‌شود.
۱۲۶. **گزینه ۲** موقعیت مطلق یا ریاضی به‌معنای محل دقیق هر پدیده یا مکان با توجه به طول و عرض جغرافیایی است. در گزینه ۲ ما می‌توانیم موقعیت ریاضی را ببینیم.
۱۲۷. **گزینه ۲** در این سؤال هر دو موقعیت جغرافیایی ریاضی و نسبی عنوان شده است، زمانی که از طول و عرض جغرافیایی صحبت می‌کنیم موقع ریاضی یا مطلق است و زمانی که از شرق سؤال کشور صحبت می‌شود از موقع نسبی پس این عبارت موقع جغرافیایی رویداد را مشخص کرده است.
۱۲۸. **گزینه ۳** ابتدا توجه نمایند بیت‌المقدس و مسجدالاقصی یک مکان است. برای پاسخ به این تست نیاز است یک برگه موقع را به صورت تقریبی بکشید.
۱۲۹. **گزینه ۴** دلیل افزایش بارندگی سواحل خزر در فصول سرد سال، کاهش دما است.
۱۳۰. **گزینه ۳** نقاط داغ زیستی از نگرانی‌های زیستی کشورمان به شمار می‌آید.
۱۳۱. **گزینه ۱** تنها مورد اول است که به کاهش رد پای محیط زیستی منجر نمی‌شود.
۱۳۲. **گزینه ۴** هر سه مورد مطرح‌شده دلیلی است بر این عبارت که «حساسیت زیادی نسبت به مرزهای کشورمان وجود دارد و نظارت و مراقبت ویژه‌ای بر آن‌ها اعمال می‌شود».
۱۳۳. **گزینه ۴** تعداد این سکونت‌گاه‌ها در مناطق پایکوهی بیشتر، و جمعیت در آن‌ها متراکم‌تر است.
۱۳۴. **گزینه ۳** از جمله عوامل تأثیرگذار بر ناهمواری‌ها، انسان و فعالیت‌های انسانی است، - ناهمواری‌ها به دلایل ایجاد شرایط مناسب برای زندگی در کوه‌پایه‌ها، جزء عوامل تأثیرگذار بر جذب جمعیت است. از این جهت، مناطق مرکزی ایران جزئی از این مناطق نیست. - به نقشه ناهمواری‌های صفحه ۲۱ توجه کنید. فرسایش زمین در تغییر دادن ناهمواری‌ها، اثرگذار بوده است.
۱۳۵. **گزینه ۴** بعد از شکل‌گیری ناهمواری‌ها، فعالیت‌های زمین‌ساختی تأثیری بر ناهمواری‌ها نداشته است.
۱۳۶. **گزینه ۲** دوره کوتاه‌تر به دوره انتهایی زمان‌های زمین‌شناسی گفته می‌شود که تقریباً ۲/۵ میلیون سال اخیر را در بر می‌گیرد.
۱۳۷. **گزینه ۴** طی دوره کوتاه‌تر، دوره‌های یخچالی و بین‌یخچالی، دوره‌های بارانی و خشک به وقوع پیوسته است.
۱۳۸. **گزینه ۴** دوره سوم زمین‌شناسی دوران سنوزویک است که به دو دوره کوتاه‌تر و ترشیری تقسیم می‌شود.
۱۳۹. **گزینه ۱** در این دوران، گسترش زندگی انسان و شهرنشینی باعث تغییرات زیادی در ناهمواری‌ها طی این دوره شده است.
۱۴۰. **گزینه ۲** تقسیمات ناهمواری‌های ایران: الف) سرزمین‌های کوهستانی که اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند. ب) سرزمین‌های پست و هموار که شامل دشت‌ها در نواحی داخلی و جلگه‌های کم‌ارتفاع در سواحل دریاها می‌شوند.
۱۴۱. **گزینه ۴** سرزمین‌های کوهستانی اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند. در مقابل سرزمین‌های پست و هموار شامل دشت‌ها در نواحی داخلی و جلگه‌های کم‌ارتفاع در سواحل دریاها می‌شوند.
۱۴۲. **گزینه ۲** بر اساس متن کتاب، مناطق کوهستانی شمال کشور شامل، مناطق کوهستانی آذربایجان، البرز، تالش و کوه‌های شمال خراسان می‌شود.
۱۴۳. **گزینه ۳** بدون در نظر گرفتن شکل نیز می‌توان بر اساس منطقه مندرج در تصویر، متوجه شد که شکل ۳ نقشه پراکندگی ناهمواری‌های منطقه کوهستانی آذربایجان را نشان می‌دهد.
۱۴۴. **گزینه ۳** نقشه اتصال سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، گردنه آوج در استان قزوین و قله کوه بزمان یا خضر در سیستان را نشان می‌دهد که با اتصال این سه نقطه، منطقه کوهستانی مرکزی تشکیل می‌شود.
۱۴۵. **گزینه ۲** منطقه کوهستانی تالش - کوهستان‌های تالش با جهت شمالی - جنوبی، منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است. شیب عمومی این کوه‌ها به سمت خزر بیش از منطقه آذربایجان است و آب‌های جاری از آن‌ها با سرعت به دریای خزر، وارد می‌شود.
۱۴۶. **گزینه ۲** در این سؤال باید به نکات کلیدی هر رشته‌کوه توجه کرد. زمانی که از شیب به سمت دریای خزر صحبت می‌شود، منظور رشته‌کوه تالش است. در گزاره بعدی به کوه‌های شاه‌کوه اشاره می‌شود که منظور، رشته‌کوه البرز است و در گزاره آخر از کوه‌های توجال صحبت می‌شود که آن هم از جمله کوه‌های رشته‌کوه البرز است.

۸۲۷. **گزینه ۱** مطالعه نواحی فرهنگی، از موضوعات جغرافیای فرهنگی است. جغرافیای فرهنگی یکی از شاخه‌های دانش جغرافیا است.
۸۲۸. **گزینه ۳** زبان ماندارین چینی، بیشترین جمعیت متکلمان را به واسطه تمرکز جمعیت در این ناحیه از جهان دارد. زبان اسپانیایی به واسطه استعمار کشورهای دیگر در نواحی مستعمره، خصوصاً آمریکای جنوبی رواج یافت و زبان انگلیسی نیز در مستعمرات آن کشور و در قرون بعدی با استفاده از فناوری‌های پیشرفته ارتباطی و توسعه صنایع در جهان گسترش یافت.
۸۲۹. **گزینه ۲** زبان عربی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد است و دلیل اهمیت فراوان این زبان، خواندن و آموزش قرآن توسط مسلمانان جهان به زبان عربی است.
۸۳۰. **گزینه ۱** در درس ۱، به هدف ناحیه‌بندی اشاره شده است که در جهت شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات است. درباره ناحیه‌بندی فرهنگی هم چنین هدفی وجود دارد.
۸۳۱. **گزینه ۴** امروزه پیشرفت صنعتی، مهم‌ترین عامل تغییر نواحی زبانی بوده است.
۸۳۲. **گزینه ۱** زبان، عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است.
۸۳۳. **گزینه ۴** امروزه مهم‌ترین و پرگویش‌ترین زبان‌های ایرانی که ریشه باستانی مشترک دارند، عبارت‌اند از: فارسی، پشتو، تاجیکی، لری، کردی، بلوچی، طبری، گیلکی و تالشی. این زبان‌ها در کشور ایران و خارج از آن، به‌ویژه در کشورهای همسایه، گسترده شده‌اند.
۸۳۴. **گزینه ۲** در بین زبان‌های خانواده آفروآسیایی، معروف‌ترین و مهم‌ترین آن‌ها، زبان عربی است که در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا، بدان تکلم می‌کنند.
۸۳۵. **گزینه ۲** دین مسیحیت در آسیا ظهور کرد، اما امروزه شمار پیروان آن در قاره‌های اروپا، آمریکا، استرالیا و نیوزیلند و کشورهای مرکزی و جنوبی آفریقا، بیشتر است. این دین شامل سه مذهب عمده کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس است.
۸۳۶. **گزینه ۳** امروزه فرایند یکسان‌سازی فرهنگ‌ها و توسعه فرهنگ کشورهای سلطه‌گر، خطری بزرگ برای فرهنگ و هویت ملی و بومی نواحی جهان است.
۸۳۷. **گزینه ۱** در ابتدا باید اشاره شود که مهم‌ترین شاخص فرهنگی زبان است؛ در نتیجه سؤال را ساده‌سازی می‌کنیم. تغییرات بزرگ بر روی زبان در چه زمانی روی داده است؟ بر اساس متن کتاب در زمان عصر اکتشافات این تغییرات روی داده.
۸۳۸. **گزینه ۲** در ایالت کبک زبان فرانسوی رواج دارد.
۸۳۹. **گزینه ۳** توجه داشته باشید سؤال درباره خرید یک مجسمه دینی است در کشوری که این دین در آن‌جا رایج نمی‌باشد؛ در نتیجه این مسأله اشاره به پخش فرهنگی دارد.
۸۴۰. **گزینه ۴** بر اساس دو نقشه صفحات ۷۰ و ۷۵ مناطق شمال آسیا و بخشی از اروپا دارای فرهنگ اسلاو - ارتدوکس هستند که زبان‌های رایج در این منطقه زبان‌های ترکی، مغولی و بالتو-اسلاویک است. نکته مهم این است که مناطقی از اروپا که فرهنگ غربی - اروپایی در آن‌جا رواج دارد، دارای خانواده زبانی سلتی و یونانی هستند.
۸۴۱. **گزینه ۴** برگزاری کلاس‌های زبان از اقدامات مسئولان ایالت کبک است.
۸۴۲. **گزینه ۱** منظور از خانواده زبانی، گروه بزرگی از زبان‌ها است که یک ریشه اصلی دارند.
۸۴۳. **گزینه ۲** آنیمیزم از مذاهب غرب استرالیا است.
۸۴۴. **گزینه ۴** پدیده پخش یا انتشار به واسطه انتقال پدیده‌های فرهنگی از ناحیه‌ای به ناحیه‌ای دیگر بر اثر تماس مستقیم یا غیر مستقیم (رسانه‌ها)، موجب وحدت و تجانس ناحیه می‌شود.
۸۴۵. **گزینه ۳** پدیده پخش یا انتشار به معنای فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش پیدا می‌کند. توجه داشته باشید که گزینه‌ها از کتاب دوازدهم است. البته این مورد انحرافی است چون در نهایت باید اشاره کنیم که دسترسی به نقاط دیگر و یا تفاوت در احداث شبکه‌های ریلی پدیده انتشار نیستند و در اصل از جمله موارد تأثیرگذار بر انتشار هستند.
۸۴۶. **گزینه ۲** ظهور دین مسیحیت در آسیا، همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ و پراکندگی پیروان دین یهود در نواحی بازرگانی مربوط به پدیده پخش یا انتشار است.
۸۴۷. **گزینه ۱** نزدیکی دو ناحیه فرهنگی به هم در رواج ورزش‌هایی در آمریکا نقش داشته است.
۸۴۸. **گزینه ۳** طی عصر اکتشافات جغرافیایی و با پیشرفت در دریانوردی، زبان رسمی در کشور برزیل، پرتغالی و در کشور آرژانتین، اسپانیایی است.
۸۴۹. **گزینه ۲** محدوده مشخص شده مربوط به غربی - اروپایی است.
۸۵۰. **گزینه ۱** یکی از نیازها و نگرانی‌های مهم بشر امروز، تأمین غذاست و امنیت غذایی، جزء اهداف و برنامه‌های مهم همه کشورهای محسوب می‌شود. به همین سبب، کشاورزی یک فعالیت بسیار مهم اقتصادی است. این فعالیت از جمله فعالیت‌های نوع اول است.
۸۵۱. **گزینه ۳** به طور کلی، نواحی کشاورزی در جهان دو نوع‌اند: نواحی کشت معیشتی (غیر تجاری) و نواحی کشت تجاری. در کشاورزی معیشتی، تولید محصول یا پرورش دام، بیشتر در حد مصرف خانوار کشاورز یا فروش محلی صورت می‌گیرد و میزان تولید و سود اقتصادی، کم است.
۸۵۲. **گزینه ۴** گله‌داری‌های بزرگ توسط خانوارهای کشاورز مانند گله‌داران استرالیا، زلاندنو و آرژانتین.
۸۵۳. **گزینه ۱** بیشتر برنج دنیا در قاره آسیا، به‌ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی، کشت می‌شود.
۸۵۴. **گزینه ۱** از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به چند برابر افزایش دهند که از جمله این کشورها می‌توان به فیلیپین و پاکستان اشاره کرد که در زمینه تولید برنج، به خودکفایی رسیدند.
۸۵۵. **گزینه ۴** استرالیا جزء کشورهای صادرکننده و مصرف‌کننده گندم است.
۸۵۶. **گزینه ۲** چین در دو دهه اخیر در زمینه صنعت، به رشد قابل ملاحظه‌ای دست یافته و به یک قدرت صنعتی جهانی تبدیل شده است.
۸۵۷. **گزینه ۳** تولید کالاهای صنعتی جزء فعالیت‌های نوع دوم یا صنعت است و جنگلداری، جزء فعالیت‌های نوع اول یا کشاورزی است.
۸۵۸. **گزینه ۴** فعالیت‌هایی که با تولید و پردازش اطلاعات سر و کار دارند، مربوط به فعالیت‌های نوع چهارم هستند.
۸۵۹. **گزینه ۴** صید ماهی، دامداری، زراعت، جنگلداری و استخراج معدن، جزء فعالیت‌های نوع اول یا کشاورزی است.
۸۶۰. **گزینه ۲** خرید و فروش، جزء خدمات یا فعالیت‌های نوع سوم است. خدمات به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در فرآیند آن‌ها، خدماتی به دیگران ارائه می‌شود.
۸۶۱. **گزینه ۳** کشت تک‌محصولی یا پلانتیشن، جزء کشاورزی تجاری است.
۸۶۲. **گزینه ۲** اراضی پست نواحی استوایی در قاره‌های آفریقا و آمریکا و جنوب شرقی آسیا و اندونزی مناسب است.